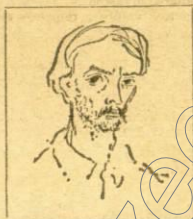

Borsos Miklós visszaemlékezéseiről

A Szépirodalmi Könyvkiadó Műhely című új sorozatot indított, melyben a magyar szellemi, művészeti és tudományos élet legkiválóbb egyéniségei — írók, festők, színészek, tudósok, filmrendezők — vallanak pályájukról, életútjukról. Ennek az izgalmas — még ebben az évben Illyés Gyula, Lendvai Ernő és Kellér Dezső könyvét útjára bocsátó — sorozatnak első kötete a szinte már élő klasszikusként említhető szobrászművésznak, Borsos Miklósnak „műhelyébe” enged bepillantást. Műhelyébe, azaz életútjába. Mert a szépség fiúcskából, amíg világhírű művész lett, az emberré-művésszé válás műhelyfogásainak, titkainak nagy szerep jutott.

Szépség és igazság mindig kísérője a pályán, az érzékeny lelkű nagyszebeni fiúcskát éppen úgy ez igazítja, mint a befutott művészt. Borsos Miklós az elmúlt fél évszázad alatt csak sejtjében változott. S talán művészetének és alighanem minden nagy művészetnek — az a varázsa: felnőtt fejjel képes felidézni a játékos gyermekkor naiv báját, s az egész életét alapjában meghatározó bölcső körüli tisztaságát. Úgy megőrzi magában a gyermek hitét, hogy közben az minden kornak tanulságul szolgáljon, a szülőföld melegét olyan fokra hevíti, hogy sötétebb időkben is tőle kölesönözhesse megtartó erejét a lélek. Ez vezeti a befutott szobrászt is szeméremesen-gazdag önéletírásában.

Kimondatlanul is úgy néz vissza felútjáról, mint-ha a szeméből könny csordulna. De ez alig észrevehető írói fogás, hiszen ez

Visszaemlékezés életéből

zel csak a mesterekből körül övező fiúcska csínytevését, kőborlásait, a hivatalos szervekkel — legfőképpen az iskolával — történet csatározásait szépi-ti meg. Széppé varázsolja az emlékeket, tündéri magasztos emeli a hétköznapokat. A gyermekéhez túlságosan szigorú, de a kézműves munkájáért élő-haló apát, a korán elhunyt vendes-júságú édesanyját, a kisdíák művészetét először elismerő Petres prefektus urat, és mindent, ami az aranykort jelent. Felemeli, hogy józanul hideg fejjel megkérdezhesse: ez volt, és hová jutottál? Felelet nincs, csak kérdések. Hiszen az iskoláskori megbukást évtizedek múlva a Főiskoláról eltáncosolt tanár „bukása” követi, mert a mindig halk, de belülről jövő hangot elnyomhatja a harsányság, de végül is kiderül, hogy önmagát falazta-e be életébe-művészetébe az ember, vagy valamilyen plakátról másolt hideg-meleg jelszót.

Sohasem felejt, hogy igazsága hosszabb távra szól, S ezt keresi minduntalan, legyen az a suhanc önélelet, mindent habzsoló

Szobrász
Borsos Miklós

bolyongása, avagy a meg-
lett művész Michelangelót,
Raffellót és a görög „for-
rásvidék” csodáját magá-
ba oltó építkezése, egy-egy
külföldi út, vagy „csak” a
tihanyi barátokkal való
diskurválgatás. Szinte cso-
daszámba vehető esemé-
nyeket ír le az életéből,
minden csoda nélkül; mes-
terségeiben, műelemzések-
ben, emberi kapcsolatok-
ban leli meg igazi önma-
gát. Es legfőképpen a ze-
nében. Bartók nagyszebe-
ni hangversenyét idézi és a
világhírnévre jutott ci-
gányt, Farkas Béla hegedű-
készítőt, Michelangelo utol-
só művéből, a Pietából
kihallja Bach Máté-passió-
jának kettős ének-hegedű
szólamát, és Morandi hön
szerelett képeivel kapoco-
latban gondolkahangú szí-
nekről álmodik. Ha éppen
kedve tartja, igazságot
szolgáltató: a nemrég el-
hunyt hazánkiát, Csáky
Józsefet ajánlja a műértők
figyelmébe. Nemegyszer
gúnyoros, másszor önmagát
is görbe tükörbe állító.

Olyan természetességgel
beszél, mintha illyésekkel
borozgatna, Iláka pedig
szólna kedvesen, mindjárt
itt a kávé. Nemcsak saját
művészete van jelen a
könyvben, de remek port-
rék sorozatán keresztül bi-
zonyítja az értékek egybe-
tartozását, egymást kiegészítő
szerepét. Irod. megje-
lenítő erő: a tanúsító
könyvével nem pályázik
különösebb habérokra, mű-
helyforgácsai csak kiegészítik
művészetét. Tolát fig-
yelve, gazdagabbak le-
szünk; gondolatának tisztasága
nemcsak megérint, de
egyenszen lefejezve.

Szakolczay Lajos

(Borsos Miklós: Visszanéz-
tem felutámból. Szépiro-
dalmi, 351 oldal, kötve 30
Ft)

Tilzer Gyula

Hungarian sculptors
(Borsos Miklós) works
in Switzerland.

(arts) 1968 Dec, 53-54,
ill's)

"Könyvvilág" 1971 július